

TÜRK AKADEMİSİ PANELİ: “Suriye İç Savaşının Değişen Dinamikleri ve Mağdur Edilen Türkmenler”

Sonuç Bildirisi

5 Kasım 2016, Ankara

Türk Akademisi Siyasi Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı (TASAV), 5 Kasım 2016 tarihinde “Suriye İç Savaşının Değişen Dinamikleri ve Mağdur Edilen Türkmenler” başlıklı bir panel düzenlenmiş, iki oturumda gerçekleştirilen panelde konunun uzmanları ve akademisyenler tarafından çeşitli sunumlar yapılmıştır. Konuşma ve sunumlarda Suriye’nin içinde bulunduğu kaotik ortam, çatışma dinamiklerinin kökenleri, bu dinamiklerin bölgedeki dengeleri etkileme potansiyeli, olası yeni göç dalgaları, Suriye’deki Türkler’in mevcut konum ve durumları ve bu süreçte takip edilmesi gereken politikalar ayrıntılı biçimde ele alınmıştır.

Panelde öne çıkan başlıklar, konuşmacıların bildirimleri ve soru-cevap bölümlerinde sürdürülen tartışmalar çerçevesinde şu hususların vurgulanmasının önemli olduğu konusunda bir mutabakat sağlanmıştır:

1) Bölgedeki sorunların kaynağında; geçen yüzyılın başlarında şekillenen bölüşüm kavgaları, emperyalist emeller ve büyük güçlerin tahakküm arayışları yer almaktadır. Bu arayış ve kavgaların bugün yeni formlarda ve masumlaştırılmış ideolojik kılıflarda sürdürüldüğüne şüphe yoktur.

2) Bölge ülkelerinin geri kalmışlıkları, istikrarlı bir kalkınmadan mahrum oluşları ve demokratik norm ve ilkelerden çok uzak rejimlerce yönetilmeleri de sorunun gerisindeki sebepler arasındadır.

3) İslâm dünyasının başındaki en büyük fitnelere olan saplantılı mezhepçiliğin gitgide daha çok taraftar bulması, sorunun bu kadar ağırlaşmasına yol açan bir diğer önemli husustur. Vehhabilik ve Seleflilik gibi köksüz akımlar ile fanatik Şiiğin yayılma, nüfuz kazanma ve mevzi edinme çabaları ne yazık ki bölgeyi gittikçe radikalleştirmektedir.

4) Genelde bölgenin bütünü, özelde ise Suriye’yi etkileyen bu üç ana faktör, “Arap Baharı” adı verilen emperyalist proje ile bölgeyi yeni bir tarihî aşamaya getirmiştir. Bazı ülkelerde diktatörlüklerin devrilmesine ve onların yerini çoğunlukla yeni otoriter yönetimlerin almasına yol açan bu süreç, Suriye’de uzun ve maliyeti çok ağır bir iç savaşın başlamasına sebep olmuştur. Irak’tan başlayarak diğer ülkelere yayılan ve sonra Suriye’de konaklamaya karar veren bu proje, Ortadoğu’nun yeniden şekillendirilmesi sürecini de başlatmıştır.

5) Basit ve insanî talepleri makul ölçülerle karşılamak yerine zorba yöntemlerle bastırmaya çalışan Suriye yönetimi, krizin büyümesine ve Suriye'deki sorunun kanlı bir iç savaşa dönüşmesine zemin hazırlamıştır. Suriye yönetiminin affedilmesi mümkün olmayan hataları, zulüm ve kıyımları, sorunun bu kadar karmaşıklaşmasının temel amillerinden birisidir. Bu süreç içerisinde hayatını kaybeden veya yerinden edilen milyonlarca insanın sorumluluğu öncelikle Esad yönetiminde, ardından da soruna dışarıdan müdahale eden büyük güçlerdedir.

6) IŞİD adlı cani ve insanlık dışı terör örgütünün Suriye ve Irak'ın belli bölümlerini ele geçirmiş olması, kimi zaman fiilî sınır tecavüzleriyle ve kimi zaman da Türkiye'de düzenlediği kanlı terör eylemleriyle ülkemize meydan okuduğu açıktır. Bu hâliyle IŞİD'in, salt bir cinayet şebekesi olarak değerlendirilemeyeceği, aynı zamanda itikat bozucu ve İslâm'ı bütün dünyada karalamaya imkân veren haince bir misyonun temsilcisi olduğu açıktır. Keza, bütün İslâmîlik iddiasına rağmen, yaptıkları ile küresel güçlere hizmet ettiği belli olan bu terör örgütünün; samimî ve sahici Türk Müslümanlığının tam karşısında konumlanmış tezlere sahip olduğu, Türkiye'yi bir düşman olarak gördüğü ve eylemlerini ve yol haritasını bu çerçevede belirlediği de temel bir tespit olarak zikredilmelidir.

7) Benzer şekilde, dünyanın en zalim ve kıyıcı terör örgütlerinden birisi olan PKK ile onun çeşitli uzantılarının Suriye'nin bataklığa dönüşmesinde önemli bir rol oynadığı, kaotik atmosferden faydalanarak bölgedeki etkisini derinleştirdiği ve kazandığı mevzilerle doğrudan Türkiye'yi tehdit etmeye başladığı açıktır. PKK uzantısı PYD, YPG vb. yapıların Türkiye'nin öncelik tehdit algısı içinde değerlendirilmesi elzemdir.

8) Gerek Suriye rejiminin, gerek IŞİD teröristlerinin, gerekse de PKK-PYD militanlarının hedefi olan Suriye Türkleri ise, bölgede sahipsiz kalan ve Türkiye'den başka dayanağı olmayan bir topluluktur. Soydaşlarımızın Suriye'nin çeşitli bölgelerinde maruz kaldıkları zulümler ve sergiledikleri onurlu duruşlar tarihe geçecek bir nitelik arz etmektedir. Hem Suriye'deki ve hem de Irak'taki Türklerin, Türkiye'nin bölgeye yönelik politikasında stratejik bir öncelik unsuru olması elzemdir. Bu kapsamda, iç savaş sona erdikten sonra Suriye Türklerinin eski yerlerine salimen dönmesi ve hak ettikleri refah ve güvenliğe kavuşturulması önemli bir mesele olarak görülmektedir. Keza, Türkmen nüfusun, etnik ve dinî mücadele sahnesine dönüşen Irak'ta dağınık ve arkasız görünümünden kurtarılması da aciliyet arz etmektedir.

9) Türkiye'nin bölgeye yönelik bilhassa son beş yıldır izlediği politikada stratejik hatalar yaptığı ve kaçınılmaz riskleri öngörmede son derece başarısız olduğu açıktır. Bu çerçevede; toprak kaybı, devasa sığınmacı sorunu, terör örgütlerinin artan ve boyut değiştiren etkinlikleri düşünüldüğünde, Fırat Kalkanı harekâtının ve Irak'ta yaşanan gelişmeler karşısında alınan tedbirlerin, maliyeti yüksek olsa da gecikmiş ve yerinde adımlar olduğu değerlendirilmektedir.

10) Bundan sonraki süreçte, yapılan hataların tamir edilmesi için dış politikada devletin ortak aklının harekete geçirilmesi, dış politikanın iç politika malzemesi yapılmaktan vazgeçilmesi, uzun vadeli güvenlik değerlendirmeleri ışığında Türkiye'nin Irak ve Suriye'de gerekli askerî, siyasî ve ekonomik tedbirleri alması zarurî görülmektedir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.